

**КЛИФЪРД САЙМЪК
ЛЕКА НОЩ, МИСТЪР
ДЖЕЙМС**

Превод от руски: Цвета Христова, 1966

chitanka.info

Паметта му започна да се възвръща.

Той отново навлизаше в живота от небитието.

Вдъхна мириса на земята и нощта и чу шепота на дървесата върху насипа. Лекият ветреца, който караше листата да шумолят, го докосна с меките си нежни пръсти, сякаш проверяваше не са ли счупени костите му и дали няма синини и драскотини.

Приседна, като се опря с ръце о земята, стараейки се да запази равновесие, и се загледа в тъмнината.

Нарича се Хендърсън Джеймс. Той е човек и седи някъде на планетата, която се нарича Земя. На тридесет и шест години е. Известен е в своя кръг и е добре обезпечен. Живее в дома на родителите си на Самит-авеню. Напълно приличен район, макар и загубил през последните двадесет години част от шикариността си.

По пътя върху насипа мина кола, по асфалта заскърцаха гуми. За миг фаровете ѝ осветиха върховете на дърветата. В далечината захленчи клаксон. Някъде тъжно лаеше куче.

Той се нарича Хендерсън Джеймс. Ако това е вярно, тогава защо е тук? Защо Хендърсън Джеймс ще седи на склона на насипа, вслушвайки се в шумоленето на листата, хленченето на клаксона и лая на кучето?

Случило се бе нещо. Ако можеше само да си спомни какво точно, би разбрал всичко.

Трябва да извърши нещо.

Седеше, вглеждаше се в тъмнината и изведнъж усети, че го тресе, въпреки че нощта бе топла. Откъм насипа долиташе шумът на нощния град, скърцане на гуми на отдалечаващ се автомобил и приглушен от вятъра клаксон. Някакъв човек мина наблизо по улицата и Джеймс се вслушваше в звука на стъпките му, докато съвсем заглъхнаха.

Нещо се бе случило. Длъжен е да направи нещо. Бе започнал вече да го върши, но някакво необяснимо произшествие му попречи, доведе го тук на насипа.

Провери всичко ли му е в ред. Дрехите — късите панталони, обувките с дебели подметки, часовника и револвера отстрани в кобура.

Револвер!

Нужен му е бил револвер.

Преследвал е някого, преследвал го е с оръжие.

Търсел е някого, който се е скрил в тъмнината, когото е трябвало да убие.

И изведнъж си спомни. Спомни си — и се учуди на странния, методичен, напредващ крачка по крачка начин на разсъждаване, възвърнал паметта му. Отначало името и основните сведения за себе си. После осъзна къде се намира и въпроса защо е тук. И накрая револвера и мисълта, че трябва да го използва. Логичен начин на разсъждаване, съвсем като в буквара.

Човек съм.

Живея в дома на Самит-авеню.

Сега в къщи ли съм?

Не, някъде на насипа.

Защо съм тук?

Но обикновено човек не разсъждава така. Поне нормалният човек не мисли тъй. Човек мисли с откъслечни фрази, преодолява прегради, а не ги заобикаля.

Страх навява такова разсъждаване със „заобикалки“, неестествено, неправилно и съвсем безсмислено. Но не по-малко безсмислено е и това, че се е озовал тук и никак не помни как е попаднал.

Джеймс стана бавно и се опипа. Дрехите му не са изцапани, чисти са и не са измачкани. Не са го били, нито изхвърлили от кола. По тялото му няма драскотини, на лицето му няма нищо и не се чувства зле.

Хвана ремъка и премести кобура встрани. После извади револвера и го провери с ловките си и сръчни ръце. Револверът беше в пълен ред.

Джеймс се изкачи по склона на насипа, пресече с несигурна походка пътя и стъпи на тротоара, простиращ се пред редицата нови едноетажни къщи с веранди. Дочул шум на приближаващ се автомобил, той слезе от тротоара и се скри зад храстите. Направи това несъзнателно и се засрами от постъпката си.

Колата мина край него и никой не го забеляза. Разбра, че не биха го забелязали дори и да бе останал на тротоара.

Не бе напълно уверен в себе си. Ето кое го смущава. В живота му има празнина, тайнствено произшествие, което не може да си спомни. И това бе разклатило твърдата и здрава основа на цялото му

съществуване, бе направило постъпките му безсмислени, бе го превърнало в миг в страхливо животно, което бяга и се крие, щом зърне човек.

Това и още нещо го бе накарало да мисли със „заобикалки“.

Той все още седеше в храстите, наблюдаваше улицата и тротоара, без да изпуска от очи белите призрачни къщи с градинки.

Пуудли избяга, ето защо Джеймс се крие в градинката пред къщата на спящия спокойно и нищо неподозиращ гражданин, въоръжен с револвер, готов да премери сили, ум и ловкост с най-кръвожадното и зло същество, открито в галактиката.

Всеки пуудли е опасен. Не бива да го държиш у дома си. Има даже закон, забраняващ да се държат не само пуудли, но и редица други чуждопланетни животни, значително по-малко опасни от пуудли. Законът е напълно справедлив и никой — най-малко той — не би помислил да го оспорва.

А сега пуудли е на свобода и се крие някъде в града.

Джеймс изстина само при мисълта, като си представи какво може да се случи, ако не открие този чуждопланетен звяр и не го ликвидира.

Макар че едва ли може да се нарече пуудли звяр. Той е нещо повече от звяр. Колко повече, Джеймс тъкмо смяташе да си изясни. Макар, честно казано, да бе узнал не особено много, далеч не всичко, което може да се узнае; но и това беше напълно достатъчно, за да го накара да изпадне в ужас. Преди всичко той видя каква може да бъде ненавистта и се убеди колко е дребна човешката ненавист, когато познаеш дълбочината, силата и дивата кръвожадност на ненавистта на пуудли. Това не е сляпата, безсмислена и непоследователна ненавист, водеща до поражение, а разумна, пресметлива, целенасочена. Тя вкарва в действие умна, безпогрешно сразяваща машина, като насъсква хитрия и кръвожаден звяр на всяко живо същество, което не е пуудли. Поведението на пуудли е подчинено на закона за самосъхранението, заставащ го да се бои от всички и от всеки. Този закон той тълкува така: безопасността ми се гарантира само... със смъртта на всички други живи същества. На пуудли не е нужен никакъв повод, за да извърши убийство. Достатъчно е, че другото същество живее, движи се, само това вече представлява заплаха за пуудли, макар и най-незначителна.

Разбира се, това е безумие. Някакъв безсмислен инстинкт, вкоренен отдавна и дълбоко в съзнанието на пуудли. Впрочем може би той не е повече лишен от смисъл от много човешки схващания.

Пуудли даваше, пък и сега дава на учените уникалната възможност да изучават поведението на чуждопланетните същества. След като получеха разрешение, те можеха да наблюдават пуудли и на собствената им планета. Без такава възможност лесно е да се извършат глупости. А това може да повлече след себе си сериозни последици.

Джеймс потупа кобура си, сякаш револверът е гаранция, че ще се справи с поставената задача. Ясно му бе какво трябва да предприеме. Длъжен е да намери пуудли и да го убие, преди да се разсъмне. Та пуудли ще започне да се размножава. Той отдавна вече се готвеше за това и сега оставаха преброени часове до появяването на бял свят на десетките му рожби. Пуудли се размножава чрез пъпкуване. Разтворят ли се пъпките по тялото му, след няколко часа малките пуудли ще се разбягат на всички страни. Те израстват много бързо и ако е извънредно трудно да се залови един пуудли, криещ се някъде в утробата на грамадния спящ град, то да се намерят и заловят многобройните му рожби е просто невъзможно.

И тъй, днес или никога!

Днес пуудли няма да започне да убива всеки срещнат. Сега звярът се нуждае само от едно — да намери потайно място, където да може, без да му пречат, да се посвети на възпроизвеждането на потомство.

Пуудли е хитър. Сигурно предварително си е избрал убежището, още преди да избяга. Той не би губил скъпоценно време за търсене на подходящо място и за заличаване на следите. Пуудли е знаел точно къде трябва да отиде и сега отдавна е там. По тялото му се появяват пъпки, увеличават се и набъбват.

В целия град има само едно място, където чуждопланетно животно може да се скрие от любопитните погледи. И за човека, и за пуудли не е трудно да се досетят кое е то. Но въпросът е знае ли пуудли, че човекът може да го открие? А може би пуудли недооценява човека? Или, обратно, като знае, че човекът е способен да разкрие плана му, ще се опита да се скрие на друго място?

Джеймс се измъкна от храстите и тръгна по тротоара. На ъгъла при мъждукащата светлина на фенера прочете името на улицата.

Излиза, че целта е по-близо, отколкото можеше да се надява.

В зоологическата градина цареше тишина. И само от време на време се разнасяше смразяващ душата вой, от който косите се изправят.

Прехвърлил се през оградата, Джеймс се спря, мъчейки се да определи кое именно животно вие тъй чудовищно. Но не успя. По всяка вероятност, реши той, някакъв нов екземпляр. Просто невъзможно е да запомниш всичките обитатели на зоологическата градина. Непрекъснато пристигат нови, неизвестни досега същества, доставяни от далечните планети.

Точно пред Джеймс се намираше празна, заобиколена с ров клетка, която само преди един или два дена заемаше необикновено чудовище, уловено в джунглите на един от Арктианските светове. Джеймс изтръпна само като си спомни за звяра. В края на краищата наложи се да го убият.

А сега там се крие пуудли... Впрочем може и да го няма там и да се крие в някоя друга клетка. Зоологическата градина е единственото място в града, където никой няма да обърне внимание на пуудли. Тук има много редки животни и още едно необикновено същество ще предизвика само мимолетно учудване. Могат и да не го забележат, стига да не хрумне на някой служител на градината да провери списъците. В тази празна клетка пуудли може безпрепятствено да се заеме с възпроизвеждането на потомство. Никой не ще го безпокои, та нали същества като пуудли са обикновените обитатели на тази зоологическа градина, предназначена за животни, доставяни тук с научна цел или за забавление на жестоки хора.

Джеймс стоеше безшумно до оградата. Хендерсън Джеймс. Тридесет и шест годишен. Ерген. Психолог, изучаващ чуждопланетните животни. Научен сътрудник при тази зоологическа градина. Нарушител на закона, доставил и укрил чуждопланетно същество, забранено на Земята.

Защо мисли така за себе си? Та всичко това му е отлично известно... Никак не е необходимо сега да попълва тази безполезна анкета.

Глупаво бе да устройва цялата тая история с пуудли. Джеймс си спомни дългите часове, когато се колебаеше, обмисляйки какви ужасни последици може да повлече тя. Ако старият пират космонавт

не се бе отбил случайно при него и не се бе изгървал при бутилка вино, че за определена, доста кръгличка сума може да му достави жив и невредим пуудли, нищо нямаше да се случи. Джеймс, разбира се, никога не би се сетил за това. Той познаваше стария капитан и го ценеше от предишните им сделки. Беше човек, който не се отказваше от никаква печалба, но въпреки това напълно надежден. Напразно пари не ще вземе и ще държи езика си зад зъбите.

На Джеймс му беше необходим този извънредно интересен звяр. Разбереше ли някои особености в поведението му, той можеше да направи необикновено ценни научни открития, да впише нови глави в трагичната книга за изучаване на чуждопланетния живот.

И въпреки това извърши ужасно провинение. И сега, когато животното се оказа на свобода, ужасът му се удвои. Та напълно вероятно е безбройното потомство на избягалия пуудли да е способно да изстреби целия човешки род или най-малкото да направи Земята негодна за обитаване. Злата воля и острите зъби на звяра ще превърнат Земята с многомилионното ѝ население в полесражение. Пуудли ще убиват не защото са гладни или кръвожадни. Те просто са твърдо убедени, че не ще бъдат в безопасност, докато на Земята съществува някакъв живот. Ще се бият за живота си като плъх, изпаднал в безизходно положение... С тази разлика, че безизходното положение съществуваше само във въображението им.

Докато отрядите от доброволци търсят пуудли, те ще успеят да се разбягат на всички страни, ще се пазят от всичко — от капани, отрова и куршуми. Ще се увеличават все повече и повече, защото всеки от тях ще ускори пъпкуването си и на мястото на един убит звяр ще застанат десетки и стотици нови пуудли.

Джеймс се приближи предпазливо до края на рова и скочи на калното дъно. След смъртта на чудовището водата от рова бяха източили, но дъното не бе още почистено. Навярно имат твърде много друга работа, помисли Джеймс.

Той бавно се движеше по дъното. Под краката му жвакаше рядката кал. Най сетне успя да стигне до скалите, водещи към острова.

Джеймс се спря за миг, уловил се с ръце за мокрите камъни, и се вслуша, затаил дъх, боейки се да наруши тишината. Животното бе престанало да вие. Настъпила бе гробна тишина. Поне тъй му се стори отначало. Но скоро почна да долавя шума от пъпленето на насекомите

в храстите и в тревата, шумоленето на листата на дърветата на отсрещната страна на рова и далечните смесени звуци на спящия град.

Сега за първи път му стана истински страшно. Опасни му се струваха и измамливото мълчание, и калта под краката му, и скалите, издигащи се над рова.

Пуудли е опасен не само с това, че е ловък и силен. Той е умен. Колко е умен, Джеймс не знаеше точно. Известно му бе, че звярът умее да разсъждава и че е способен да гради планове. Той говори наистина не като човек... Но може би дори по-добре от човека. Той си служи не само с думи... Хипнотизира жертвите си, омайва ги с мечти и видения и после им прегризва гърлото. Може да приспи вниманието на човека, да парализира способността му да действа. Пуудли е способен да доведе човека до умопомрачение, внушавайки му само една мисъл, толкова необикновена и гадна, че помрачава съзнанието на човека и го прави съвсем безволев.

Звярът отдавна трябваше да даде приплод, но отлагаше пъпкуването си до деня на бягството. Чак сега Джеймс разбра, че пуудли бе решил да си отмъсти на Земята, да я подчини на властта си. Той бе предвидил всичко, всяка дреболия, и няма да се церемони с ония, които ще се опитат да му попречат.

Джеймс отпусна ръка и напипа револвера. Стисна неволно зъби и неочаквано усети в себе си лекота и сила, които така му липсваха досега. Закатери се нагоре по скалата, залавяйки се внимателно за издатините, затаил дъх, прилепил се до камъка. Бързо, сръчно и безшумно. Та той трябва да се изкатери, преди пуудли да забележи приближаването му.

Сега вниманието на пуудли е отслабено. Погълнат е само от едно — възпроизвеждането на потомство, на което предстои да започне жестока, безпощадна война, в резултат на която чуждата планета ще стане безопасна за пуудли.

Разбира се, ако е тук.

Ръката на Джеймс напипа тревата и пръстите му се впиха в земята. Изпъна тялото си и измина последните футове.

Лежейки на възвишението, Джеймс напрегнато се вслушваше в най-малкия шум. Оглеждаше внимателно всяка педя земя. Непрогледната тъмнина, която изпълваше рова, бе изчезнала. Сега

слабата светлина от фенерите по пътеките на зоологическата градина осветяваше и островчето. Особено опасни бяха тъмните кътчета.

Джеймс се придвижваше бавно, дюйм след дюйм, като се вглеждаше напрегнато в тъмнината, преди да продължи нататък. Вслушваше се в най-малкия шум, разглеждаше внимателно всяка подозрителна издатина или могилка, която не приличаше на камък, храст или даже на трева, И здраво стискаше револвера. Джеймс бе готов да натисне спусъка всеки миг.

Минутите се точеха като часове. Очите го заболяха от напрежение. Лекотата, която усещаше досега, бе изчезнала; останала бе само решителността му, опъната като тетива на лък. Постепенно го завладя предчувствие за неуспех, а после почна ясно да си представя какво значение може да има поражението не само за цялото човечество, но и за престижа на гордия Хендерсън Джеймс.

Сега, сблъскал се реално с възможността за неуспех, той заобмисля план за действие в случай, че пуудли не е в зоологическата градина и не успее да го унищожи.

Ще се наложи да уведоми властта, да вдигне на крак полицията, да моли вестниците и радиото да известят населението за опасността. Ще се окаже в положение на човек, поставил под угроза от тщеславие и високомерие съществуването на хората на тяхната планета.

Разбира се, няма да му повярват. Ще му се подиграват и смеят, докато смехът им не се задави в кръв. Джеймс се изпоти само при мисълта какво ще стане с този град, пък и с целия свят, докато хората проумяват истината.

Пуудли стоеше точно пред Джеймс. На не повече от шест фута: изправил се бе от леговището си до храста. Джеймс вдигна бързо револвера, натисна с пръст спусъка.

„Чакай — започна да му внушава пуудли. — Ще дойда с теб.“

Но Джеймс вече бе дръпнал спусъка и револверът трепна в ръката му. В същата секунда го заля вълна от ужас. За миг пред него се появи и изчезна страшно видение, способно да подлуди човек с непристойността си.

„Твърде късно — каза той на пуудли. — Трябваше с това да започнеш. Ти загуби ценно време. Ако се беше сетил по-рано, сега щях

да бъда твой.“

„Всичко излезе много просто — каза си Джеймс. — Доста по-просто, отколкото предполагах. Пуудли е мъртъв или умира. Земята с многомилионните и нищо неподозиращи обитатели е спасена. А главното, спасен съм и аз, Хендерсън Джеймс... Спасен от унижения и позор.“ Чувство на облекчение изпълни Джеймс. Изпитваше лека умора, спокойствие и слабост.

„Глупак — неясно промърмори умиращият пуудли. — Глупак, получовек, двойник...“

Смъртта прекъсна думите му. Джеймс видя как животът напусна пуудли, как тялото му стана безжизнено.

Джеймс бавно се изправи на крака, стори му се, че губи разсъдъка си. В първия момент опита да си обясни това със страха, които искаше да му внуши умиращият пуудли.

Пуудли се опитваше да го подведе. Видял оръжието, звярът искаше да обърка Джеймс. На пуудли бе нужно да спечели време, за да внуши на убиеца си влудяващата мисъл, изникнала само за миг в съзнанието му. Ако Джеймс се бе поколебал дори само за секунда, сега сам щеше да бъде мъртъв. Ако беше се забравил само с един миг, щеше да бъде вече късно.

Пуудли бе длъжен да знае, че Джеймс ще го потърси именно тук, в зоологическата градина. Но звярът изглежда тъй дълбоко презираше човека, че въпреки всичко бе дошъл тук. Даже не си бе направил труда да проследи убиеца си, не се бе прокраднал пръв до него, допусна Джеймс едва ли не сам да се натъкне на него.

Много странно. Та благодарение на мистичните си способности пуудли трябваше да знае всяка негова крачка. След бягството си звярът несъмнено е следял непрекъснато всички негови постъпки и мисли. Джеймс знаеше тази способност на пуудли... Но защо чак сега, се сеца за това?

„Какво става с мен? — помисли си той. — Тук нещо се крие. Аз бях длъжен да зная, че няма да изненадам пуудли, и все пак забравих това. А главното, наистина го изненадах. Та иначе той без особен труд би ме унищожил още щом се измъкнах от рова.“

„Глупак — каза пуудли. — Глупак, получовек, двойник...“
Двойник!

Усети как почват да го напускат силата, увереността и твърдото убеждение, че е Хендерсън Джеймс, човек.

Сякаш някой преряза конците и той се плюсна като безпомощна марионетка на сцената.

Значи ето защо Джеймс успя да изненада пуудли!

Съществуват двама Хендерсън Джеймс. Пуудли е поддържал връзка с единия от тях, с истинския, със същинския Хендерсън Джеймс. Звярът е следил всяка негова стъпка и е бил сигурен, че от негова страна нищо не го заплашва. Пуудли не е подозирал за съществуването на втория Хендерсън Джеймс, прокраднал се до него в тъмнината.

Хендерсън Джеймс — двойникът!

Хендерсън Джеймс — създаден само за известно време.

Хендерсън Джеймс днес живее и утре ще умре. Него несъмнено ще го убият. Истинският Хендерсън Джеймс не ще му позволи да продължи съществуването си, а дори и да няма нищо против, другите не ще допуснат това. Двойниците се изготвят само за много кратко време, в случай на особена необходимост, и е известно, че ги унищожават, щом изпълнят задачата си.

Унищожават... Да, точно така. Отстраняват ги. Премахват ги. Убиват ги безжалостно като пилета.

Той направи няколко крачки, коленичи пред пуудли и в тъмнината прекара ръка по тялото на звяра. То бе покрито с издатини, с набъбнали пъпки. На тях вече не им е съдено да се разтворят и да изхвърлят котилото отвратителни рожби.

Джеймс стана.

Задачата е изпълнена. Пуудли е убит, убит, преди да е дал живот на отвратителното си потомство.

Задачата е изпълнена и той може да се прибере в къщи.

В къщи? Разбира се, те и това са му внушили. Очакват, че той така и ще стори. Ще си тръгне за в къщи, ще се върне на Самит-авеню, където го причакват палачите. Доброволно и с леко сърце той ще посрещне смъртта.

Задачата е изпълнена и той повече не е нужен. Създали го бяха за една определена задача и сега тя е изпълнена. До преди един час той играеше важна роля в плана на хората, а сега вече не им е нужен.

Излишен е, той им пречи... Ще го премахнат спокойно, без шум и даже с удоволствие. Нали всичко завърши тъй благополучно!

Но чакай, каза си той. Може би ти съвсем не си двойник? Та ти не се чувствуваш двойник!

Разбира се! Той се чувствува Хендерсън Джеймс. Живее на Самит-авеню. Държа незаконно на земята животно, наречено пуудли, за да го изследва, да разговаря с него, да провери редица функции на чуждопланетния му организъм, да се опита да определи нивото на умственото му развитие, границите, дълбочината и степента на отликите от човека. Безспорно той извърши глупост. Но на времето си всичко това му се струваше важно по много причини.

„Човек съм — помисли си той — и това е неопровержим факт. Но това нищо не изменя. Хендерсън Джеймс е човек и двойникът му трябва да бъде също човек. Защото двойникът почти по нищо съществено не се различава от човека, по чийто образ и подобие е изготвен.

По нищо съществено освен по някои дреболии. Колкото и да е голямо сходството с образа, колкото и свършено да е копието, двойникът все пак е друг човек. Той е способен да мисли, да набира знания и след известно време напълно заприличва на прототипа си... Но за това е необходимо време. Време да вникне напълно в себе си, време да усвои знанията и опита, заложи в съзнанието му, да установи правилното съотношение между тях. Отначало ще се движи слепешката и ще търси, докато не се натъкне на познати предмети. Трябва да опознае себе си, да разбере себе си. Едва тогава ще може, протегнал ръка в тъмнината, веднага да напипа нужния предмет.“

Та така постъпваше и той. Движеше се слепешката и търсеше. Отначало си служеше само с елементарни понятия и факти.

„Аз съм човек.

На планетата Земя съм.

Живея на Самит-авеню.

Трябва нещо да сторя.“

Сега си спомни колко време му бе нужно, докато се досети какво именно трябва да извърши.

Дори и сега много от сериозните причини, накарали човека с риск на живота си да изучава толкова зла твар като пуудли, оставаха

скрити за все още обвитите в мрак кътчета на съзнанието му. Причини е имало, уверен е в това. И скоро той ще си спомни какви именно.

Ако бе истинският Хендерсън Джеймс, сега щеше да ги знае. Те щяха да бъдат част от самия него, част от живота му. Нямахше да е нужно така старателно да ги търси.

Разбира се, пуудли се досети. Той безпогрешно се досети, че съществуват двама Хендерсън Джеймс. Нали е следял единия от тях, когато се появи другият. Всяко същество, дори с доста по-ниско умствено развитие, без труд би разбрало това.

„Ако пуудли не бе заговорил, аз никога нямаше да узная истината — помисли си той. — Ако звярът бе умрял веднага, аз нищо нямаше да узная. И сега вече щях да се връщам в къщи, на Самит-авеню.“

Джеймс стоеше самотен и съсипан на островчето, заобиколено с рова. В устата му горчеше.

Джеймс докосна с крак мъртвия пуудли.

— Прости ми — каза той на вкочаняващия се труп, — сега се разкайвам. Ако знаех истината, нямаше да те убия.

Тръгна си с високо вдигната глава.

Спря на ъгъла, като се криеше в сянката. В средата на квартала, на отсрещната страна на улицата, бе неговият дом. Една от стаите горе светеше. Фенерът до вратичката на градинката осветяваше пътеката, която водеше към вратата.

Къщата сякаш чакаше завръщането на стопанина си. Да, и наистина беше така. Старата домоуправителка го чака, поклащайки се кротко в скърцащото кресло, сложила ръце на колене... с револвер, скрит под шала.

Погледна къщата и горчиво се усмихна. „За кого ме вземат? — помисли той. — Поставили пред очите на всички капан, без дори да се погрижат за примамка.“ И тогава се сети. Та те и не подозират, че е узнал истината. Уверени са, че се смята за истинския и единствен Хендерсън Джеймс. Те, разбира се, очакват, че той ще дойде тук, убеден, че се връща у дома си. Те не могат да си представят, че е открил истината.

Какво да прави сега? Сега, когато стои близо до къщата, където го чакат убийците?

Бяха го създали и му вдъхнали живот, за да изпълни онова, което истинският Хендерсън Джеймс не се е решавал или не е искал да стори. Той извърши убийство, защото онзи Джеймс не е искал да си мърси ръцете или да рискува кожата си.

А може причината да е съвсем друга? Нали само двама души могат да се справят с пуудли. Единият трябва да измами бдителността на звяра, другият през това време да се промъкне до него и да го убие.

Тъй или иначе, бяха го изработили срещу доста голяма сума по образ и подобие на Хендерсън Джеймс. Мъдростта на човешките знания, възшебството на техниката, дълбокото разбиране на законите на органичната химия, физиологията на човека и тайнствата на живота бяха създали втори Хендерсън Джеймс. Като се имат предвид извънредните обстоятелства, например нарушаването на обществената безопасност, в това няма нищо незаконно. Навярно са го изработили именно под този предлог. Но, според съществуващите правила, двойникът, след като изпълни поставената задача, трябва да бъде премахнат.

Обикновено това не представлява особена трудност, та двойникът не знае, че е двойник. Той е уверен, че е истински човек. Няма никакви подозрения, никакви предчувствия за гибелта си, не вижда никакви причини да се страхува от смъртта, която го очаква.

Двойникът се намръщи, като се мъчеше да проумее случилото се.

Виж им етиката!

Той е жив и иска да живее. Животът се оказа твърде сладък, твърде прекрасен, за да се върне в небитието, откъдето бе дошъл... Или може би няма да се върне там? Сега, когато позна живота, сега, когато е жив, нима не може да се надява на задгробен живот като всеки друг? Нима няма право като всеки човек да се вкопчва в призрачните и примамливи обещания на религията? Помъчи се да си спомни какво знае за това, но не можа. По-късно ще успее да си спомни повече. По-късно всичко ще знае. Само трябва да подреди и активизира знанията, получени от истинския Джеймс.

Обзе го гняв. Не е честно да му дадат само няколко кратки часа живот, след като му позволиха да разбере колко е прекрасен той, и веднага да му го отнемат. Това е повече от обикновена човешка жестокост. Това е плод на антихуманните отношения в машинното

общество, което преценява действителността само от материална, механична гледна точка и отхвърля безжалостно всичко, което не се побира в тези рамки.

„Жестокостта се състои по-скоро в това, че въобще ме дариха с живот, а не че искат да ми го отнемат“ — помисли си той.

За всичко, разбира се, е виновен истинският Хендерсън Джеймс. Той се бе снабдил с пуудли и му позволи да избяга. Заради неговото нехайство и неумение да поправи грешката си се е наложило да създадат двойник.

И все пак може ли да го осъжда?

Не е ли длъжен да благодари на Джеймс за тези няколко часа живот, за щастието да узнае какво е животът? Макар че никак не можеше да реши заслужава ли това щастие благодарност.

Стоеше, гледаше къщата. В кабинета до спалнята на стопанина светеше лампа. Там истинският Хендерсън Джеймс чакаше известието за смъртта на двойника си. Лесно е да седиш и чакаш, да седиш и чакаш известие, което несъмнено ще дойде. Лесно е да осъдиш на смърт човек, когото никога не си виждал, дори и да прилича като две капки вода на теб.

По-трудно е да се решиш да убиеш, когато се стълкновиш лице с лице с него... По-трудно е да убиеш човека, който по силата на обстоятелствата ти е по-близък от роден брат, човека, който буквално е, плът от плътта ти, кръв от кръвта ти, мозък от мозъка ти. Не бива да се забравя и практическата страна. Огромното преимущество да се работи с човек, който мисли също като теб, представляващ почти твое второ „аз“. Сякаш съществуващ в две лица.

Всичко това може да се нареди. Пластична операция, заплащане за мълчанието и двойникът може да се измени до неузнаваемост. Малко бюрократични машинации, малко измама... Но все пак е напълно осъществимо.

Ако има късмет, може да проникне в кабинета. За това са нужни само малко сила, сръчност и увереност в успеха. Покрай стената минава вентилационният канал, покрит долу с храсти и замаскиран с растящо дърво. Може да се изкатери горе по неравната му тухлена фасада и да се вмъкне през отворения прозорец на осветената стая.

И когато истинският Хендерсън Джеймс се окаже лице с лице с двойника си, може всичко да се случи. Двойникът вече няма да е

безлична сила. Той ще стане човек, човек много близък на образа, по който е бил изготвен.

Онези, които го чакат, наблюдават само главния вход. Ако действува тихо, те няма да усетят как ще се вмъкне в градината и ще се изкатери безшумно в стаята по вентилационния канал.

Той отново се отдръпна в сянката и се замисли. Може да се вмъкне в стаята, да се срещне с истинския Джеймс и да рискува да поговори с него или просто да се скрие... да избяга, да се скрие и след като изчака удобен случай, да се запилее нанякъде, на някаква отдалечена планета.

Риск има и в единия, и в другия път. Ако избере първия, ще спечели или загуби в продължение на един час. А ако избере втория, май ще трябва да чака няколко месеца в постоянна опасност и несигурност.

Нещо го тревожеше. Някакво досадно незначително обстоятелство го безпокоеше. Но не можеше да си спомни какво именно. Може и да е важно, а може и да е някакво случайно, откъслечно сведение, което търси мястото си. Той мислено се отърси от него. Дългия или краткия път?

Постоя още един миг в нерешителност, после бързо тръгна по улицата, като диреше място, където можеше да премине незабелязан на отсрещната страна.

Бе избрал краткия път.

Стаята беше празна.

Той стоеше до прозореца, само очите му шареха, като оглеждаха всеки ъгъл. Не можеше да повярва, че е истина... Хендерсън Джеймс не седеше в стаята в очакване на известието за двойника си.

После бързо се приближи до вратата на спалнята и я разтвори широко. Напипа ключа и запали електричеството. Спалнята и банята бяха празни; върна се в кабинета.

Стоеше, облегал се на стената, с лице към вратата, която водеше към антрето. Бавно, стъпка по стъпка оглеждаше стаята, приспособяваше се към нея, свикваше с формата и очертанията ѝ, чувствувайки как все повече и повече го завладява приятното чувство на собственост.

Книгите, камината, отрупана със сувенири, креслата, барът... Всичко това му принадлежи също тъй, както тялото и мислите.

„Щях да се лиша от всичко това, тъй и не узнал го никога, ако пуудли не ми се подигра — помисли си той. — Тъй щях и да си умра, без да намеря мястото си в света.“

Глухо иззвъня телефонът. Изплаши се, сякаш някой чужд човек бе нахълтал в стаята и го бе лишил от завладялото го чувство на собственост.

Телефонът отново позвъни. Той вдигна слушалката.

— На телефона е Джеймс — каза той.

— Вие ли сте, мистър Джеймс?

Говореше градинарят Андерсън.

— Разбира се — каза двойникът. — Че кой друг може да е?

— Тук някакъв момък твърди, че той е Хендерсън Джеймс.

Двойникът замръзва на мястото си. Ръката му стисна тъй силно слушалката, че дори се учуди защо тя не се пръсна на парчета.

— Облечен е също като вас — каза градинарят. — А знам, че излязохте. Помните ли, дори говорих с вас: казах ви, че не бива да правите това. Не бива, докато чакаме тази... твар.

— Да — отвърна двойникът и сам се учуди на спокойствието в гласа си. — Да, помня нашия разговор.

— Но, сър, как влязохте в къщи?

— Минах през задния вход — отвърна спокойният глас.

— Но той е облечен също като вас.

— Разбира се. Та как иначе, Андерсън?

Това съвсем не бе задължително, но Андерсън не беше особено съобразителен, а към това сега беше и смутен.

— Нали помните, че говорихме за това? — произнесе двойникът.

— Да, сър — каза Андерсън. — И вие ми заповядахте да ви съобщя, да проверя дали сте в къщи.

— Проверихте — отвърна двойникът — и аз съм тук.

— Тогава той е...

— Но, разбира се — каза двойникът. — Че кой друг може да е?

Той постави слушалката и зачака. След минута се раздаде приглушен, приличащ на кашлица изстрел. Седна в креслото, потресен от обрата на събитията. Сега е в безопасност, в пълна безопасност.

Скоро ще се преоблече, ще скрие дрехите си и револвера. Слугите, разбира се, нищо няма да запитат, но по-добре да не възбужда никакви подозрения.

Почувствува, че се успокоява, и си позволи да огледа стаята, книгите и обстановката: изящния, приятен и подходящ за човек с положение комфорт.

Той кротко се усмихна.

— Ще бъде тъй хубаво!

Всичко излезе толкова просто; сега всичко изглежда смешно лесно. Лесно, защото тъй и не видя човека, който се бе приближил до вратата. Лесно е да убиеш човек, когото никога не си виждал.

С всеки изминат час той все повече и повече ще свиква с характера, паднал му се по наследство. След известно време вече никой, дори и самият той, не ще се усъмни, че е Хендерсън Джеймс.

Отново позвъни телефонът. Стана и вдигна слушалката.

Вежлив глас каза:

— Обажда се Алън от лабораторията за двойници. Още не сме получили от вас никакви известия.

— Да — каза Джеймс. — Аз...

— Искам просто да ви кажа, за да не се безпокоите. Съвсем бях забравил това.

— Да — каза Джеймс.

— Този екземпляр изготвихме по нов начин — каза Алън. — Експеримент, току-що разработен от нас. Впръснахме му бавно действаща отрова. Още една предпазна мярка. По всяка вероятност излишна, но нужна ни е пълна гаранция. Така че не се безпокойте, ако не се появи.

— Уверен съм, че ще дойде — каза Джеймс.

Алън се закиска.

— Двадесет и четири часа — каза той. — Като мина, като взрив...

— Благодаря, че ми съобщихте това — каза Джеймс.

— Винаги на вашите услуги — каза Алън. — Лека нощ, мистър Джеймс.

Публикувано в алманах „Спектър’66“

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.